

บทวิจารณ์หนังสือ

ชื่อเรื่อง : พระป่าไปสอนฝรั่งที่เมืองนอก¹
ผู้เขียน : พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)
ผู้วิจารณ์ : พระชยพล ชยพล (ไชยถาวร)

๑. บทนำ

หนังสือเรื่อง “พระป่าไปสอนฝรั่งที่เมืองนอก”¹ เป็นหนังสือ ถอดเทปโดย พระมหาอมร เขมจิตฺโต เกี่ยวกับประสบการณ์การเดินทางไปสอนฝรั่งที่ประเทศอังกฤษของ พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) เจ้าอาวาสวัดหนองป่าพง ซึ่งตั้งอยู่ที่บ้านพงสว่าง หมู่ที่ ๑๐ ตำบลโนนผึ้ง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ในงานมุขิตานุสรณ์แด่ นักศึกษาที่สอบไล่ได้ อภิธรรมบัณฑิต วัดระฆังฯ อ.ช.ว. วัดมหาธาตุ จัดพิมพ์โดย มูลนิธิคณะธรรมวาที อภิธรรมสถาน วัดสร้อยทอง พิมพ์เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๒ มีเนื้อหาจำนวน ๗๑ หน้า หนังสือเรื่องนี้มีสาระสำคัญที่ต้องการให้ผู้อ่านได้ทราบถึง ประสบการณ์การเดินทางไปสอนฝรั่งที่ประเทศอังกฤษของ พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) ในแง่มุมต่าง ๆ หลวงพ่อชา สุภทฺโท เคยให้คำตอบปัญหาธรรมของลูกศิษย์ฝรั่งอย่างน่าสนใจมาแล้วฉบับนี้ท่านได้เล่าการเดินทางไปเผยแผ่ธรรมในต่างแดนให้ฟัง สาระอย่างที่จะหาอ่านที่ไหนไม่ได้ โดยเฉพาะผู้สนใจการปฏิบัติธรรม ท่านได้เล่าไว้ว่า การไปเมืองนอกครั้งนี้มีผู้บริการให้ความสะดวกอยู่ทุกแห่งทุกมุมสบายอยู่ การไปก็มีได้บอกให้ทราบหมดทุกคนไปในคราวนี้ก็รู้สึกว่ามีประโยชน์พอสมควร ค่ำค่าที่ไปบ้านเขากับบ้านเรา มันเทียบกันไม่ได้หรอกเทียบกันไม่ได้แต่ ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย เท่ากันเสมอกันแท้แน่นอน เป็นต้น

ความน่าสนใจของหนังสือเล่มนี้คือผู้เขียนเน้นย้ำไปในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของ พระภิกษุไทยที่จะไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ต่างประเทศ ขอให้เป็นผู้ประกอบการในการปฏิบัติธรรมจริง โดยยกตัวอย่างวิถีชีวิตเล่าผ่านประสบการณ์ของท่านให้เห็นวิธีการเผยแผ่ของท่านเองซึ่งเป็นการเล่าที่เข้าใจง่ายแต่แฝงไปด้วยข้อธรรม ข้อธรรมในเนื้อหาจึงเหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง แก่พระภิกษุและพุทธศาสนิกชนที่สนใจในเทคนิควิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กับชาวต่างชาติซึ่งปัจจุบันมีความต้องการด้านการสอนธรรมนำปฏิบัติเพิ่มมากขึ้นจากผลกระทบของความเจริญด้านวัตถุ แต่อาจมีบางประเด็นที่ผู้วิจารณ์เห็นต่างจากผู้เขียนบ้าง จึงต้องการวิจารณ์เชิงเสนาไปพร้อมกับผู้เขียน และแสดงมุมมองในแบบฉบับของผู้วิจารณ์ต่อไป

¹ พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท), พระป่าไปสอนฝรั่งที่เมืองนอก, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สี่หะ พันธการพิมพ์, ๒๕๖๒), หน้า ๑-๒.

๒. โครงสร้างหนังสือ

หนังสือเรื่อง“พระปาไปสอนฝรั่งที่เมืองนอก”นี้ เป็นหนังสือถอดจากการบันทึกการแสดงธรรมของหลวงพ่ocha สุภทโท ทั้งเล่มจะเป็นการเล่าเรื่องประสบการณ์การไปเผยแผ่ธรรมไปจนถึงการนำปฏิบัติจนเกิดความศรัทธาไปสู่การออกบวชของพระฝรั่งหลายรูป ในเนื้อหาการเล่าเรื่อง ได้แสดงโดยประเด็นที่ผู้วิจารณ์เห็นต่างผู้วิจารณ์ได้แสดงความคิดเห็นไว้เป็นตอนหลังจากยกเนื้อหาที่น่าสนใจจากหนังสือดังกล่าว เพื่อเป็นประโยชน์ก็ผู้สนใจต่อไป หลวงพ่ocha สุภทโท ท่านเป็นพระปาที่พูดภาษาอังกฤษไม่ได้แต่กลับมีลูกศิษย์เป็นชาวต่างชาติมากมาย เพราะอะไรกัน เนื้อหาหนังสือท่านได้เริ่มเล่าประสบการณ์ถึงสิ่งแวดล้อมของประเทศอังกฤษในเรื่อง ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และเรื่องวิถีชีวิตไว้อย่างน่าสนใจ โดยเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างระหว่างบ้านเขากับบ้านเรา ในตอนหนึ่งได้พูดถึงเรื่องอาหารการกินไว้ว่า

“อาหารการกินของเขาก็มีถั่วและนมโคนมนี่หม่มากเหมือนคนนั่งฟังเทศน์ในศาลาวันนี้ พวกแพะของเขามองดูเหมือนตัวหมอนอยู่ในกระตังน้นแหละ เทียวหากินหญ้าอยู่ตามสนาม มันกินลงไป กินทั้งวัน กินวันนี้ พอรุ่งขึ้น หล้าก็ถอดยอดขึ้นมามากกว่าเก่า มีแต่ของอร่อย ๆ พวกเขาพากันกินแต่นมวัว ไม่อด ไม่อยาก เพราะเขามั่นเจริญก็มีแต่ข้าวสาลี มองดูลำต้นก็สูงเสมอกัน”²

ผู้วิจารณ์เห็นว่า หลวงพ่ocha สุภทโท ได้เล่าถึง วิธีการกินของคนอังกฤษให้คนที่กำลังฟังเทศน์ในศาลาได้เข้าใจในวิถีชีวิต โดยการเปรียบเทียบให้เห็นการกิน ทั้งของคนและของสัตว์ มาถึงตัวหมอนที่เป็นภาพติดตาในวิถีชีวิตของคนฟัง จนเห็นภาพของความอุดมสมบูรณ์ทั้งเซสทั้งเรา แต่แฝงไว้ด้วยเรื่องของการกิน ที่ทั้งคนและทั้งสัตว์ต่างก็ต้องกิน ให้รู้สึกว่าทุกอย่างต้องทุกข์เพราะการกินไม่แตกต่างกันทั้งวิถีชีวิตเขาและเรา

“ประเพณีของเขาต่างจากของเรา ไม่เหมือนกัน ผู้หญิงกับผู้ชายเขาไม่ต้องกลัวกัน มีอำนาจเท่ากันเลย เวลาเรานั่งอยู่ที่นี่ เขาก็เดินข้ามศีรษะไปเลย ไม่ต้องระวังขอโทษหน่อยครับ ไม่มีเลย มีสำหรับกับข้าววางอยู่ เดินข้ามไปเลย (เสียงหัวเราะของผู้ฟัง) พวกที่มีวิชาอาคมถ้าไปอยู่ที่นั่นเสียหมดเลย (เสียงหัวเราะ) แม้ครวแต่งสำหรับกับข้าว ไม่มีทางเดินไปก็วางไว้เฉยๆ เดินข้ามสำหรับกับข้าว ข้ามถั่ว ข้ามขามไปเลย ถือเป็นเรื่องธรรมดาอาตมาไปดูเขาคนเดียว มันน่าขัน คิดอยู่ในใจว่า เอาเข้าไป จะทำอะไรได้นะประเพณีเขามั่น เป็นอย่างนั้น เวลามาทั้งเทศน์มานั่งอบรมก็อยากมาใกล้พระ ถ้าไม่ให้อยู่ใกล้ เขาหาว่า ดูถูก

² พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทโท), พระปาไปสอนฝรั่งที่เมืองนอก, หน้า ๓-๔.

เขา เอาดีแต่ตัวนี้ ไม่มีเมตตา จะเมตตาแต่ผู้ชาย ผู้หญิงจะไม่เมตตาหรือไง ไม่ให้เข้าใกล้ หรือ (เสียงหัวเราะ)เราจะว่าอย่างไรละ นั้น ผู้หญิงทำดีไม่ได้ หรือภานาไม่เป็นหรือ ทำดีไม่ได้หรือ ดีแต่ผู้ชายเท่านั้นหรือ แน่ ผู้หญิงเขากำลังเถียงเอาอำนาจเขา รวมความแล้ว พวกเขามันถึงจุดอึดตัวแล้ว เรื่องวัตถุนี่ มันมีอยู่ มีกิน มีสิ่งของทุกอย่าง ไม่ทราบจะทำอะไร เขารู้จักสงวนป่าใหญ่ ๆ ไว้ เหมือนกับวัดเรานี้แหละ”³

หลวงพ่ocha สุภโท เล่าถึง ความแตกต่างมาแสดงผ่านเรื่องประเพณี ให้ผู้ที่กำลังฟังเทศน์ ได้เห็นบรรยากาศในขณะที่จะแสดงธรรม ถึงกิริยาอาการของฝรั่งที่ตรงกันข้ามกับประเพณีไทยในหลายประการโดยการกระทำดังกล่าวเหมือนจะไม่ให้ความเคารพต่อความเป็นพระภิกษุของหลวงพ่oเลยแม้แต่น้อย

ผู้วิจารณ์เห็นว่า หลวงพ่ocha ท่านได้แสดงให้เห็นถึงการอดทน และการสังเกต เพื่อทำความเข้าใจของประเพณีที่แตกต่าง ไปพร้อม ๆ กับการสังเกตเพื่อวางอุบายในการแสดงธรรม จากข้อที่ว่า “เวลามาฟังเทศน์มานั่งอบรมก็อยากมาใกล้พระ ถ้าไม่ให้อยู่ใกล้ เขาหาว่า ดูถูกเขา เอาดีแต่ตัวนี้ ไม่มีเมตตา จะเมตตาแต่ผู้ชาย ผู้หญิงจะไม่เมตตาหรือไง”

“ชาวยุโรปนี้เมื่อพิจารณาแล้วมีคนอยู่ ๓ กลุ่ม กลุ่มที่ ๑ กลุ่มนี้ ไม่รู้จักใครเลยเห็นเรานั้น(พระภิกษุ) ไม่รู้ว่าเป็นตัวอะไร เกิดมามันไม่เคยเห็นพระนี่ถ้าไปหาเขา ถ้าจะมัวละอายนั่งเวลาเขามอง ไปไหนไม่ได้หรอก ตายเลย มองดูแล้วก็หัวเราะ แล้วก็มองดูอีก ชาวบ้านเขามีหนวด มีเครา แต่เรานี้กลับไปโกนหนวด โกนเคราออกหมด แล้วให้เขามองดูนี้(เสียงหัวเราะ) มันเลยไปกันคนละทาง มันจึงจ้องดูเอาจ้องดูเอา นี่ก็รู้สึได้ว่าได้กำไรอย่างหนึ่ง เห็นเขาสนใจแต่ไม่ทราบว่า เขาสนใจเราเรื่องอะไร ไม่เคยเห็นพระเลยไม่รู้เรื่องของพระ นี่กลุ่มหนึ่ง กลุ่มนี้กำลังเป็นโรคประสาทมาก”⁴

หลวงพ่ocha สุภโท กำลังกล่าวถึง ว่าท่านกำลังพิจารณากิริยาอาการของชาวยุโรปโดยแบ่งเป็น ๓ กลุ่ม หลังจากเปรียบเทียบในตอนต้นได้ว่าเป็นการรู้เขารู้เรา เพื่อประเมินสถานการณ์ก่อนการแสดงธรรม

ผู้วิจารณ์เห็นว่า หลวงพ่ocha ท่านสรุปว่ากลุ่มที่ ๑ นี่เป็นโรคประสาทมาก ในที่นี้ท่านไม่ได้แสดงหลักการชัดเจนในการตัดสิน แค่เป็นมุมมองที่เห็นต่างจากวิถีชีวิต จึงมีความเห็นต่างออกไป แต่

³ พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทโท), พระป่าไปสอนฝรั่งที่เมืองนอก, หน้า ๖-๗.

⁴ พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทโท), พระป่าไปสอนฝรั่งที่เมืองนอก, หน้า ๘-๙.

ในส่วนหนึ่ง คือ โอกาสเพราะเมื่อเปรียบเทียบในทางพุทธศาสนา เราต่างเกิดมาจาก อวิชชา ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของโรคประสาทอย่างแท้จริง

“กลุ่มที่ ๒ เหลียวหน้าเหลียวหลัง พอจะรู้ว่าทางหน้าเป็นอย่างไร ทางหลังเป็นอย่างไร นี่กลุ่มหนึ่ง ส่วนอีกกลุ่มหนึ่ง ออกแล้ว ออกธุดงค์แล้วเตี้ยวนี้ ออกหาภรรยาล้วนมีพวกครู พวกนางพยาบาล ประมาณอายุ ๒๓-๒๔-๓๐ ปี รุ่นนี้พากันออกหาความสงบ มันอยู่ไม่ได้ พากันไปตั้งอยู่ ณ สถานที่แห่งใดแห่งหนึ่งเป็นบ้านเก่าเขา สวนเก่าเขา ไปเช่าอยู่ พากันไปทำงาน ได้เงินได้ทองมาก็เอาใช้จ่ายรวมกัน พากันนั่งสมาธิ ถ้ามีคนเช่นโยมมหาบุญหันอย่างนี้ พอรู้จักหลักการปฏิบัติธรรมบ้าง ก็ได้เป็นอาจารย์ใหญ่แล้ว เป็นผู้สอนกรรมฐานนั่งหลับตาหาความสงบไม่มีพระไปสอน มีแต่ฆราวาสสอนฆราวาส เคยไปพบพวกฝรั่งที่เคยมาบวชเป็นเณร บวชปะขาว แล้วสึกออกไปจากวัดเรานี้ ก็มีมาก ล้วนแต่เป็นอาจารย์ใหญ่ทั้งนั้น สอนกรรมฐานกัน”⁵

หลวงพ่อบุชา สุภทฺโท กำลังกล่าวถึง ว่าท่านกำลังพิจารณาถึงกลุ่มที่ ๒ จากข้อความที่ว่า “เหลียวหน้าเหลียวหลัง พอจะรู้ว่าทางหน้าเป็นอย่างไร ทางหลังเป็นอย่างไร” หมายถึง กลุ่มนี้เป็นผู้มีความสามารถเอาตัวรอดได้บ้างแล้ว และจะเป็นกำลังในการอนาคต

ผู้วิจารณ์เห็นว่า กรรมฐานที่หลวงพ่อบุชา ท่านสอนมาก่อนมีกลุ่มคนที่ปฏิบัติแล้วได้ผลจริงไม่ว่าจะคนไทยหรือชาวต่างชาติ แต่ยังไม่เพียงพอ โดยเฉพาะควรจะมีจำนวนพระภิกษุเข้าไปให้ความรู้และการปฏิบัติธรรมมากกว่าที่เป็นอยู่ พร้อมแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของพระพุทธศาสนาได้อย่างแนบคายในการแผ่ให้กับชาวต่างชาติ

“กลุ่มหนึ่งนั้น เบื่อคำว่า ศาสนา ถ้าจะพูดว่า ศาสนาคริสต์ ศาสนาพุทธ ศาสนาอิเบต ศาสนาอะไรๆ ไม่เอาทั้งนั้น เคยพบศาสนาหลงมาแล้ว เช็ดเลย ไม่เอา ถ้าจะถามว่าเธออยู่ในศาสนาอะไร ไม่อยู่ในศาสนาอะไร สอนแต่ธรรมะไปเรื่อย ๆ อย่างนี้ เขาชอบ มีอยู่จำนวนมาก กลุ่มนี้กำลังออก เป็นผู้ที่น่าสงสารสอนง่าย พวกนี้ พวกกำลังไหลออก เขาเบื่อ เขารู้ เขารู้ เขาเห็นความสุขแบบโลก ๆ กามคุณนี้มีสุขน้อยที่สุดเห็นเป็นทุกข์มากกว่า จึงพากันไหลออก”⁶

⁵ พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท), พระป่าไปสอนฝรั่งที่เมืองนอก, หน้า ๙.

⁶ พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท), พระป่าไปสอนฝรั่งที่เมืองนอก, หน้า ๑๐.

หลวงพ่ocha สุภโท กล่าวถึงกลุ่มที่ ๓ จากข้อความที่ว่า “เปื่อคำว่า ศาสนา” หมายถึง กลุ่มนี้เป็นผู้ที่ขาดที่พึ่งที่แท้จริงและกำลังไหลออก คือ ต้องการในการปฏิบัติอย่างแท้จริง

ผู้วิจารณ์เห็นว่า หลวงพ่ocha ท่านแสดงให้เห็นถึงโอกาสในการเผยแผ่หลักการปฏิบัติในทางพระพุทธศาสนา เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้มีความรู้ความสามารถให้การสอนธรรมนำปฏิบัติจะเป็นที่พึ่งให้กับคนกลุ่มที่ ๓ เพราะฉะนั้นกระบวนการปฏิบัติจึงสำคัญมากในการเผยแผ่ต่อคนกลุ่มนี้

“ไปอยู่ที่นั่น (อังกฤษ) อบรมกรรมฐานทุกวันได้เวลา ๑ ทุ่ม เขาจะพากันมา ระยะทางเป็นร้อยกิโลเมตร สองร้อยกิโลเมตร เขาก็พากันมาไม่ใช่ใกล้ ๆ แต่ถนนหนทาง เขาสะดวกดี มีปัญหาข้อใจ ระยะทางร้อยสองร้อยกิโลเมตร เขาก็มาถามปัญหาเฉพาะนั้น แล้วก็กลับไป มีคนเกิดสงสัยก็มาอีก ตอนกลางวันแก้ปัญหามา ง่ายเหลือเกิน อาตมาว่า สอนพวกนี้ มีเวลา สอนง่าย และสอนแล้วเขาก็รับเอาด้วยนะ มิใช่ว่า ชูดกะลามะพร้าว แห้งอยู่เหมือนพวกเรานี้ พวกเรานี้ชูดมะพร้าวแห้ง เนื้อมันหมดหรือยังไม่รู้จักชูดแต่กะลามันครีดยู่ ๆ มันเป็นอย่างนี้บ้านเรานี้ มันไม่อดอยาก”⁷

หลวงพ่ocha สุภโท ท่านกล่าวถึง ข้อวัตรที่ต้องปฏิบัติเป็นประจำมีความจำเป็น ทำให้เกิดโอกาสมากมาย ถึงแม้จะอยู่ห่างไกล หากมีกระบวนการที่ดีและถูกต้อง ชาวต่างชาติที่มาส่วนใหญ่มีความพร้อม ตั้งใจจริง จึงสอนไม่ยาก

ผู้วิจารณ์เห็นว่า หลวงพ่ocha ได้ให้ความสำคัญกับข้อวัตรที่ทำประจำ รวมไปถึงความใส่ใจของผู้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้สอน ที่จะต้องแยกให้ออกว่าอันไหนเนื้อแท้ที่ต้องการในการปฏิบัติ ซึ่งเป็นเรื่องยากที่ทุกคนจะทำได้เหมือนท่าน

“ภาษาในความหมายของพระพุทธเจ้าของเรา จะหลายภาษาอยู่หรือเช่นคำว่า นิรุติภาษา แตกฉานในภาษา นักปราชญ์ทั้งหลายเคยพบไหม คำว่า นิรุติ ภาษา นิรุติ ภาษา คืออะไรเล่า แตกฉานในภาษา คือ แตกฉานหมดทุกภาษา อันนี้ มิได้อยู่ที่ตำราที่ท่านเขียนไว้ นักปฏิบัติที่ดี นักเรียนที่ดี เลยมิได้พิจารณาให้ละเอียดว่า นิรุติภาษา คืออะไร จึงเข้าใจไปว่าต้องรู้ว่า นกมันพูดอะไร หนูมันพูดอะไร วัวมันพูดอะไร หมามันว่าอย่างไร เลยเข้าใจว่า นิรุติภาษาหมายถึงอย่างนั้น เปล่า มันไม่ใช่อย่างนั้นดอก นิรุติภาษานั้น พระกสิณให้กันก็รู้ได้ กวักมือก็รู้จัก นี่นับเป็นแบบหนึ่ง ถ้าต้องการให้มา ก็

⁷ พระโพธิญาณเถร (ชา สุภโท), พระป่าไปสอนฝรั่งที่เมืองนอก, หน้า ๑๒.

กวกมือมา ถ้าไม่ให้มาโบกมือห้าม ก็เป็นภาษาหนึ่งเหมือนกัน นักปราชญ์มองข้ามไป คำว่า นิรุตติภาษานี้ไม่ยาก เอาตาเราเพ่งดูก็เป็นภาษาหนึ่ง”⁸

หลวงพ่ocha สุภทโท ได้ยกตัวอย่างหลักการทางภาษาในพระพุทธศาสนา คือ คำว่า “นิรุตติ” จากนิรุตติปถสูตร พระพุทธองค์ได้ทรงกล่าวถึงหลักการดังกล่าวไว้ว่า “ภิกษุทั้งหลาย หลักการ ๓ ประการนี้ คือ (๑) หลักภาษา (๒) หลักการตั้งชื่อ (๓) หลักการบัญญัติ ไม่ได้ถูกทอดทิ้ง ไม่เคยถูกทอดทิ้ง ย่อมไม่ถูกทอดทิ้ง จักไม่ถูกทอดทิ้ง ไม่ถูกสมณพราหมณ์ผู้เป็นวิญญูชนคัดค้านแล้ว”⁹

ผู้วิจารณ์เห็นว่า หลวงพ่ocha ท่านได้นำหลักการทางภาษามาใช้และจำแนกให้ผู้ฟังเข้าใจง่ายในคำที่ชาวบ้านเข้าใจได้ จริงอยู่ว่าเข้าใจได้ แต่ที่มาในสุทธกปิฎกสัมภิตาญาณนิตเทส นิรุตติ ปิฎกสัมภิตาญาณ¹⁰ นั้นหมายถึง ความสามารถที่บ่งบอกถึงสถานะของความเป็นพระอรหันต์ขึ้นไป ซึ่งไม่ใช่ความสามารถสาธารณะของปุถุชน อาจสร้างความเข้าใจผิดให้กับผู้ฟังได้เช่นกัน

“ฉะนั้น อาตมาว่า หลักกรรมฐานนี้ผู้มีปัญญาแล้วสอนในสมัยนี้ทางชาวยุโรปจะเกิดความสว่าง(ในใจ) แล้วเตี้ยวนี้ ทำไมเล่า ก็เพราะเขาพบใหม่ ตั้งใจใหม่ เป็นคนมีปัญญาแล้ว บ้านเราเห็นถ้าจะหมดแล้วกรรมัง วันนี้ก็รับศีล พรุ่งนี้ก็รับศีลทำอยู่แค่นั้น ตอนเย็นสอนศีล ๕ ให้ ตอนเช้ารุ่งขึ้นไปทอดแหอยู่อย่างนั้น ไม่รู้ทำอะไรกันมันเหลือแต่กะลา เนื้อมะพร้าวมันหมดไปนานแล้วชุดแต่กะลาครี๊ด ๆ อยู่ทุกวันนี้ เขาถ้าได้เข้ามาแล้วเขาทำจริง ๆ จัง ๆ แต่มันก็เป็นเพราะภูมิประเทศ เรื่องสัตว์สารสัตว์นี้ แหม รู้สึกเขารักมันมาก ไม่ใช่รักเหมือนพวกโยมนะ พวกโยมนี่รักแล้ว เอาเข้ากระจำ (ของ) โนน แต่เขารัก . เขาไม่จับมัน กระต่ายนี้ ตั้งเท่าสุนัขนี้ มันเที่ยวหากินอยู่ทั่ว ๆ”¹¹

หลวงพ่ocha สุภทโท แสดงความสำคัญของกรรมฐาน ที่สามารถเปลี่ยนใจผู้ปฏิบัติชาวต่างชาติได้จริง และเปรียบเทียบกับคนไทยที่ยังไม่รู้ไม่เห็น จึงมีความเห็นไปในธรรมคนละอย่างคนละเรื่องกัน

ผู้วิจารณ์เห็นว่า การเปรียบเทียบของท่านมีหลายระดับ แต่ถ้าผู้ฟังไม่ได้ปฏิบัติอาจไม่เข้าใจ ถึงความสว่างของปัญญาจากการปฏิบัติได้จริง ๆ

⁸ พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทโท), พระป่าไปสอนฝรั่งที่เมืองนอก, หน้า ๒๐.

⁹ ส.ช. (ไทย) ๑๗/๑๐/๑๐๐-๑๐๑.

¹⁰ ช.ป. (ไทย) ๓๑/๖๔-๖๗/๑๗๐-๑๗๑.

¹¹ พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทโท), พระป่าไปสอนฝรั่งที่เมืองนอก, หน้า ๒๒.

“ถึงจะอย่างไรก็ตาม นี่พูดถึงเมืองนอก เมื่อสรุปแล้วก็มีความทุกข์เหมือนกัน เพราะยังมีความอยากรยังมีความโลภ ยังไม่พอ ยังวิ่งไปตามความอยาก คนที่เกิดความเบื่อเขาเคยทำตามความอยากมากแล้ว มันก็เท่านั้นแหละ ได้ความว่า มันก็แค่นั้นแหละ ทำอันนี้มันก็แค่นี้ ทำอันนั้นมันก็แค่นั้น เลยเกิดความเบื่อเขาเลยพากันไหลออก ในชนชาวยุโรปมีชนอยู่ ๓ กลุ่ม กลุ่มที่ไหลออกกำลังมากขึ้น พวกครู พวกพยาบาลพวกทำงานนี้ ได้รับเงินเดือนแล้ว ไม่ได้เกี่ยวข้องกับพ่อแม่มีกินมีใช้แล้ว พวกเขาพากันเอามาใช้ในวงการบำเพ็ญธรรมของเขา เพื่อความสงบ ซื้ออาหารมาไว้กิน แบ่งกันกินไป ภาวนาไป”¹²

หลวงพ่อบุชา สุภทฺโท ท่านสรุปตามความเป็นจริงในความเสมอกันด้วยความทุกข์ อันเป็นความจริงตราบเท่าที่ยังมีกิเลสอยู่ในใจ การไหลออกของคนที่ต้องการแก้แค้นแก้แค้นจึงมีมากขึ้น

ผู้วิจารณ์เห็นว่า ท่านกำลังชี้ให้เห็นโอกาสของพุทธศาสนาในสังคมชาวต่างชาติและเริ่มเข้าสู่สังคมในทุก ๆ ระดับชั้น

“นอกจากนั้นก็ยังมิชาวพุทธ ที่เขาเรียกว่าชาวพุทธนั้น ก็เป็นพวกฝรั่งนั่นแหละ เขาตั้งสมาคมชาวพุทธไว้ อย่างพวกเราไปเป็นชาวพุทธ เขาก็มาเยี่ยมติดต่อกัน แต่เป็นกลุ่มน้อย ถ้าไปตั้งเป็นสมาคมชาวพุทธ จัดตั้งมูลนิธิเขาก็ช่วยเหลือกัน เพื่อให้มีขึ้นเดี๋ยวนี้ ถ้าตั้งกลุ่มชาวพุทธขึ้น ไม่น่าจะเจริญ แต่ถ้าหากได้พระนักปฏิบัติธรรมกรรมฐานไปเผยแพร่ ไม่นาน คงได้ความง่าย (มีทางก้าวหน้า) ถ้าหากเอาพระฝ่ายปริยัติไปสอนแล้ว จะเสียเวลาเปล่า ๆ ไม่สำเร็จได้ไปไม่รอด คนพวกนี้มีใจจะไปสอนอย่างนั้น เขาไม่ต้องการอย่างนั้น ฉะนั้นอาตมามีความเห็นอย่างนี้ คิดว่ามันจะก้าวหน้าอยู่ ถ้าพระผู้สมควรไปอยู่”¹³

หลวงพ่อบุชา สุภทฺโท ท่านได้กล่าวให้เห็นถึงความต้องการพระวิปัสสนาจารย์ รวมไปถึงคุณภาพของพระวิปัสสนาจารย์ หมายถึง ความเป็นพระปฏิบัติที่มีประสพการณ์ไม่ใช่แค่ศึกษาปริยัติ

ผู้วิจารณ์เห็นว่า หลวงพ่อบุชา ท่านเน้นในทักษะกระบวนการสอนการปฏิบัติ ให้ความสำคัญจำเป็นของพระผู้สอนถึงคุณสมบัติของตัวผู้สอน ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญ ที่จะทำให้การเผยแผ่เป็นเรื่องง่ายหรือยาก ซึ่งทักษะดังกล่าวเป็นทักษะเฉพาะบุคคล และผู้วิจารณ์เชื่อว่าทุกคนที่ตั้งใจสามารถพัฒนาได้ โดยหลักปริยัติเองก็สำคัญไม่แพ้กัน เพราะทักษะอย่างที่หลวงพ่อบุชา ไม่ได้เกิดขึ้นกับทุกคน

¹² พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท), พระปาไปสอนฝรั่งที่เมืองนอก, หน้า ๒๕.

¹³ พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท), พระปาไปสอนฝรั่งที่เมืองนอก, หน้า ๒๙-๓๐.

“ทีนี้ถ้าพูดถึงศีลธรรมแล้ว ทางเรามากกว่า คนปฏิบัติศีลธรรมจนเขาถามว่า เมืองไทยนั้นปฏิบัติศาสนาเพื่อนิพพาน หรือ เพื่ออะไร อาตมาก็ตอบเขายาก ถ้าจะตอบว่า เพื่อนิพพานหรือ พวกเราบอกรักษาศีลก็ยากเสียแล้ว เลยตอบเขาว่า ทั้งเพื่อไปนรก เพื่อไปสวรรค์ เพื่อนิพพานด้วยกันนั้นแหละ ตอบไปอย่างนั้นจะถูก หรือ ผิดไม่ทราบ จะว่า เพื่อไปนิพพาน จะมานั่งสมาธิ พิจารณาให้ตัดใหญ่ ขาดออกทั้งโลกนี้ มันก็ไม่มีใครจะไปตัดขาดได้ ขาดนั้น เลยตอบว่า ผู้ไปนรกก็มี ผู้ไปนิพพานก็มีถึงเขา จะตกนรกอยู่ แต่เขาก็มุ่งพระนิพพานโน้นแหละแต่ไม่ทราบว่านานเท่าไรจึงจะถึง ถึงเขาอยู่เมืองสวรรค์เขาก็จะมุ่งพระนิพพานโน้นแหละ อันเป็นที่สุดของชาวพุทธเมืองไทย ตอบเขาได้อย่างนี้ มันก็เป็นอย่างนั้นจริง ๆ ทำไมชาวพุทธจึงมาปฏิบัติกันมากนัก เขาจะพากันไปพระนิพพานกันหรือนี่เขาถามเพราะเกิดความสงสัย เลยตอบเขาไปตามมีตามได้ อันนี้พูดเรื่องเมืองนอกให้ฟัง”¹⁴

เผยหลวงพ่ocha สุภทโท ท่านได้สรุปในตอนท้ายของการแสดงธรรมจากหนังสือ “พระป่าไปสอนฝรั่งที่เมืองนอก” นี้ เป็นการชื่นชมความเป็นไทย คนไทย ในการปฏิบัติตามหลักพุทธศาสนา กล่าวคือ ศีล สมาธิ ปัญญา ได้มากกว่า ในที่สุดแล้วการปฏิบัติจะใคร หรือที่ไหน ก็ต้องมีเป้าหมายพระนิพพานเป็นที่สุด จึงยังเป็นเรื่องยากสำหรับความเข้าใจของฝรั่งส่วน ที่มีต่อ พระนิพพาน

ผู้วิจารณ์เห็นว่า หลวงพ่อกล่าวสรุปได้ดีพอสมควร กระชับ และได้ใจความดีระดับหนึ่ง หากจะดีกว่านี้ ถ้าหลวงพ่อก็สามารถใช้ภาษาขยายความของพระนิพพานเป็นภาษาอังกฤษได้ด้วยตัวท่านเอง ก็จะทำให้ฝรั่งที่สนใจการปฏิบัติอยู่แล้ว ได้รับความเข้าใจต่อการปฏิบัติมากขึ้นตามไปด้วย

๓. บทวิจารณ์

รูปแบบหนังสือเรื่อง “พระป่าไปสอนฝรั่งที่เมืองนอก” นี้ เป็นหนังสือถอดเทป การเล่าประสบการณ์ที่มีการยกตัวอย่างเปรียบเทียบผ่านประสบการณ์ตรงจากผู้เล่าเอง โดย หลวงพ่ocha สุภทโท ท่านได้ใช้สำนวนที่ชาวโลกสามารถเข้าใจบริบทของชีวิตในมุมที่เป็นทั้งความเหมือนและความต่างให้ผู้ฟังจินตนาการตามเนื้อหาที่ฟัง ไปสู่การมองเห็นความสำคัญและภาพรวมของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศได้อย่างน่าสนใจ แสดงความสามารถให้เห็นประจักษ์ถึงการแสดงธรรมโดยลำดับเรื่องราวของผู้คนได้ดี และชวนให้ติดตามในภาษาที่ฟังง่าย ผ่านตัวอย่างและวิถีชีวิต รวมไปถึงความตั้งใจในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กับชาวต่างชาติ ถึงแม้ว่าท่านจะไม่สามารถพูดภาษาอังกฤษได้ก็ตาม ผู้วิจารณ์เห็นว่า หนังสือเล่มนี้มีเนื้อหาที่เข้าใจง่ายเป็นลำดับขั้นตอนชวนให้

¹⁴ พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทโท), พระป่าไปสอนฝรั่งที่เมืองนอก, หน้า ๓๖-๓๗.

ผู้อ่านคล้อยตามไปกับเรื่องราวมีความสุข ทำให้รู้สึกเบิกบานเหมือนกับได้เดินทางไปกับท่านด้วย แต่อาจจะมีบางส่วนที่ต้องขยายความเพิ่มในส่วนที่ต้องชี้แจงเรื่อง พระภิกษุในภาคปริยัติให้เข้าใจ สอดคล้องกับภาคปฏิบัติในเรื่องความบางตอน เพื่อประโยชน์ต่อปวงชนต่อไป

๔. สรุป

สรุปความว่า บทความเรื่อง “พระป่าไปสอนฝรั่งที่เมืองนอก” นี้ได้แสดงให้เห็นถึงปฏิบัติของ หลวงพ่อชา สุภทฺโท ได้อย่างชัดเจน ถือเป็นการบุกเบิกการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่มีประสิทธิภาพมีลำดับขั้นตอน การวางแผนงานให้กับอนุชนคนรุ่นหลัง เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำมาเป็นแบบอย่าง เพื่อปฏิบัติตามและเป็นตัวอย่างในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี รวมถึงท่านได้สร้างรากฐานแนวทางไว้เป็นแนวทาง โดยแสดงให้เห็นถึงความสำคัญและความต้องการในการปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักทางพระพุทธศาสนา ผู้วิจารณ์จึงได้แสดงให้เห็นเนื้อหาสำคัญ ๓ ส่วน คือ ๑) การพิจารณาวิถีชีวิตทั่วไปของชาวอังกฤษ สามารถนำไปสู่การพัฒนาารูปแบบการเผยแผ่ที่เหมาะสม ๒) การพิจารณาโอกาสในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา สามารถกระตุ้นเตือนให้ชาวโลกเห็นความสำคัญของการปฏิบัติธรรมในทางพระพุทธศาสนา และ ๓) การเตรียมตัวสำหรับผู้ที่จะไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ ให้มีความพร้อมต่อบทบาทในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อประโยชน์ต่อสังคมในโลกต่อไป

เอกสารอ้างอิง

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๓๙.

พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท). พระป่าไปสอนฝรั่งที่เมืองนอก. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สืหะพันธ์การพิมพ์. ๒๕๒๒.